

Marie-Renée Lavoie

Autopsia unei aşa-zise căsnicii banale

Traducere din franceză de Ruxandra Chiriță

1. Unde îmi dau cu părerea despre căsnicie

Mi s-a părut întotdeauna teribil de pretențios să-i aduni pe toți cei dragi ca să le spui iată, noi, aici și acum, în ciuda statisticilor covârșitoare, putem afirma că, uniti vremelnici în iluzia eternității, suntem împreună pentru TOTDEAUNA. Și v-am cerut, pe timpul și pe banii voștri, să veniți azi aici, fiindcă noi, Noi vom scăpa de ceea ce ucide dragostea dintre ceilalți. Este o certitudine pe care o avem, la douăzeci și trei de ani, și pe care ținem s-o împărtăşim. Nu ne-a convins, nici nu ne-a speriat faptul că cei mai mulți s-au izbit cu fruntea de un asemenea jumânt neverosimil. Dragostea noastră va supraviețui fiindcă e specială. Noi nu ne iubim ca toți ceilalți. Căsnicia noastră *will survive*.

Dar la petrecerile majorității nunților stropite din belșug, oamenii invadază ringul de dans ca să strige, încercând s-o acopere pe Gloria Gaynor, că ei au supraviețuit morții iluziilor. Le-am văzut pe mătușile care strâng în mâini microfoane imaginare și se cred preț de o clipă atotputernice, cântând singurele cuvinte cunoscute din

melodie: *I will survive, hey, hey!* Au supraviețuit într-adevăr, în ciuda divorțului lor. Hei, hei.

Una peste alta, singura problemă veritabilă a unei cununii e formula jurămintelor schimbate între miri. Nu sunt serioase promisiunile astea făcute pe viață, pe moarte, la bine și la greul cel mai negru. Deoarece mă preocupă onestitatea generațiilor viitoare care s-ar încăpătâna să se căsătorească, sugerez modificarea formulei astfel încât să fie mai adaptată pentru secolul XXI și mai diferită de un basm cu zâne: „Promit solemn să te iubesc și toate alea, până când n-am să te mai iubesc. Sau până când am să mă îndrăgostesc de altcineva“. Fiindcă, să nu ne ascundem după deget, tăvălugul vieții de zi cu zi poate strivi cele mai înflăcărate și mai trainice pasiuni.

Da, toată lumea cunoaște cupluri care sunt împreună de șaizeci de ani, înfruntând vijelii și potopuri, metafore frumoase folosite de sute și sute de ani ca să sporească disperarea unor soți, adesea prizonieri ai promisiunilor făcute. Pe Pământ sunt mai mulți copii care s-au născut cu șase degete la mâină sau la picior decât cupluri care au fost cu adevărat fericite întreaga viață. Știința prezintă această excrescență ca pe o „anomalie exceptională“, în vreme ce căsătoria este încă o instituție de bază a societății noastre. Pe când Clubul celui de-al șaselea deget?

Voiam doar să trăiesc cu bărbatul iubit, să avem împreună copii pe care să-i creștem și să-i prețuim, sprijinindu-ne unul pe altul cât mai bine, cât mai mult timp. Î-aș fi iubit la fel de mult pe micii mei bastarzi. Și soțul meu, dacă nu mi-ar fi fost decât *concubin*. Poate chiar mai mult, dacă n-ar fi fost acest scut al căsniciei care m-a împiedicat să văd că iubirea noastră era praf și pulbere în spatele lui.

M-am măritat fiindcă familia soțului consideră că dragostea mea era prea simplă. Până atunci, simplitatea nu mi se păruse a fi un defect. Gustul pentru complexitate al socrilor mei va fi satisfăcut acum pe deplin, căci aşa sunt divorțurile.

Mi-au trebuit ani întregi ca să-mi revin după ce el mi-a spus: „Plec, iubesc pe altcineva“. Nu pe mine mă ucidea cu aceste vorbe criminale, ci ucidea toate ideile pe care mi le făcusem despre mine prin ochii lui, prin uniunea aceasta sfântă ce mă completa, mă definea. O uniune în care mă abandonasem cu totul în cele din urmă pentru că fusese pecetluită cu jurăminte sacre și inele binecuvântate.

Când mi-a spus că nu-și mai poate ține promisiunea, mi-a fugit pământul de sub picioare. Toate reperele mele s-au spulberat din câteva cuvinte. Și în timpul coborârii mele vertiginoase spre iad, proptelele pe care încercam să le prind îmi scăpau din mâna.

S-ar putea crede în mod greșit că i-am purtat pică fiindcă nu mă mai iubea. Se știe, sentimentele nu se nasc la comandă. Și e mult mai bine aşa. Furia ne face să uităm asta pe moment, dar vine o zi când ne reamintim. Lucrul acesta îl puteam înțelege dincolo de starea de anihilare în care trăiam. De altfel, cum l-aș fi forțat să mă iubească mai departe? N-ar fi preferat oare să fie încă îndrăgostit de mine? Totul putea fi mai simplu pentru toată lumea, începând cu el, care avea să fie nevoie să dea explicații, să se apere în fața atâtitor oameni, atât de mult timp, înainte de a spera că pacea se va așterne din nou. Să fiu sinceră, nu l-am invidiat niciodată în toată povestea asta.

I-am purtat pică pentru timpul implacabil care și-a lăsat urmele pe tot trupul meu. Chiar dacă el n-are nicio vină, mă deranjează faptul că anii n-au avut asupra

lui decât efecte benefice în privința criteriilor noastre la modă. Bărbații actori nu sunt nicicând aşa de arătoși ca atunci când împlinesc cincizeci de ani, pe când, văzând-o pe Monica Bellucci în rol de Bond girl, ti se face rău. Pentru această nedreptate crasă l-am detestat, pe el și pe pipița lui, pe el și forță lui de a lua totul de la capăt la vârsta la care aparatul meu reproducător mă anunță că se pregătește să iasă la pensie. Curând, am scos atâta venin din mine, încât am ajuns să mă detest și pe mine, trup și suflet. Dacă lui Jacques i-ar fi lipsit argumentele ca să mă părăsească, i le-aș fi oferit eu cu grămadă.

Cu toate astea, am *survivé*, la fel ca mătușile.

2. Unde alunec încet, împovărată de excesul meu ponderal

— Iubesc pe altcineva.

Mi s-a urcat sângele la cap. Din pricina tensiunii, ochii mi-au vibrat în orbite; câțiva milimetri în plus și-mi ieșeau în afară. Mi-a părut aşa de absurd, încât am aruncat o privire spre televizor, sperând ca vorbele să vină din altă parte. Dar cele două vedete care încercau să umple un pui cu prosciutto râdeau cu poftă. Nu vorbeau despre dezîndrăgostire.

— Diane... n-am vrut... nu e din cauza ta, dar... *uffff...*

S-a apucat să-mi debiteze o ciorbă de clișee care aveau gustul sucului de pubelă. Le recita nervos, ascunzându-și cu greu dorința să termine odată. N-am înțeles mare lucru în afara cătorva cuvinte dureroase, „anoșă“, „plictiseală“, „dorință“, și faptul că se gândeau la „noi“ de multă vreme. Charlotte tocmai se mutase de acasă, aşa că nu avusesem încă timp să iau în considerare un pronume personal care să-i excludă pe copii. Da, știu, ar fi trebuit. M-am gândit la asta în ultima clipă.

— Diane, eu... eu plec...

Jacques a plecat chiar în acea seară, ca să-mi dea timp să mă liniștesc și să mă gândesc la toate astea. Douăzeci și cinci de ani de căsnicie spulberați în câteva cuvinte. Credea că prezența lui va dăuna gândirii mele și că era mai bine să-mi acorde răgazul să diger o veste care, recunoștea și el, era greu de înghițit. I-am privit vorbele fade și decolorate căzându-mi fărâmătate la picioare; inima îmi stătea pe buze.

S-a ridicat oftând, istovit de atâtă vorbit. N-a vrut să-mi spună unde se duce. Era ușor de ghicit. „Altcineva“ îl aștepta probabil pe undeva ca să sărbătorească începutul noii lor vieți, să bată primele cuie ale crucificării mele.

— Ce vârstă?

— Ce?

— Ce vârstă are?

— Diane, nu e vorba de vârstă...

— VREAU SĂ ȘTIU CE NAIBA VÂRSTĂ ARE!

I-am citit în ochii de câine bătut: o vârstă indecentă, Diane, indecentă, dar e o chestie teribil de banală.

— Nu e ce crezi...

Nici atunci când soțul prietenei mele Claudine a părăsit-o pentru una din studentele lui n-a fost ce credea ea. „E o fată sclipoare, l-a citit pe Heidegger de la cap la coadă!“ Din vina lui, a frumosului Philippe, Heidegger își ejaculase întreaga știință filosofică în creierul foarte dotat al uneia dintre studentele lui, iar asta îi dăduse lui o aură irezistibilă. Cine e Heidegger? Cui îi pasă? Iar lui Claudine îi pasă atât de mult de Heidegger, încât a pus mâna pe o colecție de lucrări de-ale lui ca să-și aprindă cu ele focul din cămin și să căptușească litiera pisicilor. Cu timpul, imaginea pipiței cu creierul îndopat de fenomenologia heideggeriană s-a contopit cu cea a bulgărașilor de caca. Facem ce putem ca să ne fie bine.

Am rămas în salon, pe întuneric, singură cuc, cu ochii țintă la televizorul pe care-l stinsese Jacques. Ecranul îmi reda, puțin deformată, silueta mea imobilă, împietrită. Corpul îmi era captiv într-o gheară de durere și rușine care frâna orice mișcare. Dacă mai stăteam puțin acolo, aveam să dispar, absorbită încet de canapea. Ar fi bine să dispar așa, fără tam-tam; eu, femeia anostă, n-aș mai fi o piedică în calea fericirii nimănui.

Soarele a răsărit din același loc ca în celealte zile. Asta m-a mirat. Sfârșitul lumii nu părea să aibă vreo influență asupra mișcării astrelor. Prin urmare, trebuia să continui, în ciuda nevoii mele imperioase de a crăpa. Aș că m-am ridicat, încetișor, ca să nu-mi rup picioarele anemice care erau și ele nevoie să mă mai poarte puțin. Aveam să încep prin a scăpa de canapeaua pe care urinasem în timpul catalepsiei mele.

Am intrat îmbrăcată sub duș. Aș fi vrut să pot îndepărta ca pe niște haine tot ce era agățat de mine. Pe suprafața ceramică se amestecau surplusul de vopsea de pe tăiorul meu cel nou, urina, fardul, saliva, lacrimile mele. Adevărata murdărie nu se ducea.

Am aruncat toate pernele afară, claiile peste grămadă, pe frumoasa peluză proaspăt tunsă. Pe urmă m-am dus în pivniță să iau un baros ca să demolez canapeaua, folosindu-mi toată energia rămasă. Din greșelă, am lovit zdravăn unul dintre pereți. Mi-a făcut bine. Dacă n-aș fi fost așa de obosită, aș fi făcut praf toată casa.

Jacques m-a sunat două zile mai târziu ca să afle dacă mă simțeam mai bine și să-mi ceară, din respect pentru cei dragi, să mă prefac că totul merge bine, ca să avem timp să-i pregătim pe copii, pe cei din familiile noastre, pe colegi. Și cum se apropia nunta noastră de argint, iar

lui i se părea absurd să anuleze aniversarea — „Stiu că ar fi trebuit să mă gândesc dinainte la asta...“ —, dorea să fim înțelepți și să petrecem seara aceea împreună, într-o atmosferă senină de familie pe care toată lumea „o aştepta și o merita“. M-am simțit ca nevestele acelea indiene care, în seara nunții, stau departe de sărbătoare și se reculeg ceremonios, pentru a primi urările unei fericiri care le e deja interzisă. N-am înțeles niciodată ce merite putea avea viața mea pentru alții.

— Poți să te gândești și pe urmă să mai vorbim despre asta?

— Îhî.

Am detestat întotdeauna expresia „să mai vorbim despre asta“.

Totuși, am executat ordinul, m-am gândit.

Am optat pentru o soluție simplă, adaptată vremurilor mele: mi-am creat un cont pe Facebook (cu ajutorul fiului meu, Antoine, prin telefon). Apoi am petrecut ore întregi lansând invitații de prietenie în toate cele patru zări ale provinciei și chiar mult mai departe. Am început cu socii mei, cumnata, verii îndepărtați ai tuturor, colegii noștri, prietenii, vecini, cunoștințe, dușmani și alții. Cum îmi accepta cineva prietenia, îi inspectam lista de prietenii ca să mă asigur că nu uit pe nimeni. Din toate părțile țășneau comentarii legate de sosirea mea tardivă, dar o!, cât de subită și de fulgerătoare, pe rețelele sociale. Dădeam clic pe *like* peste tot, la tot ce se spunea, se arăta, se comentă, chiar și celor care țineau să spună că jucaseră Tetris sau că rora li se părea interesant să anunțe ce fel de ceai se pregăteau să bea. Scriam comentarii peste tot, cu un entuziasm la fel de natural precum o plantă din cărpă.

În aceeași seară, aveam trei sute douăzeci și nouă de prieteni noi și mai așteptam vreo sută de răspunsuri. Atunci mi-am compus primul status pe Facebook din viața mea. Când e posibil, trebuie ca prima dată să fie marcantă, de neuitat.

DIANE DELAUNAIS ora 20:00 

Dragă Facebook, tu care le știi pe toate, poți să-mi spui dacă ar trebui să anulez festivitățile pentru împlinirea a douăzeci și cinci de ani de căsnicie, având în vedere că Jacques (soțul meu) m-a anunțat că mă părăsește pentru „Altcineva“ (sex nespecificat, dar previzibil)? Obiectiv: 300 de *like*-uri de acum până mâine. Distribuiți, vă rog. Gândește-te să vizionezi niște *fails* ca să vezi cum o iau unii în bot.

Pe urmă mi-am închis calculatorul, mobilul, luminile, televizorul, am încuiat toate ușile (cu lanțuri și zăvoare de siguranță), am înghițit câteva somnifere și m-am făcut covrig în patul din camera pentru oaspeți. Sufeream mult prea tare ca să simt vreo plăcere oricât de mică. Îmi doream ca primele zile să se petreacă fără mine. Oamenii n-aveau decât să-și scrie, să se sune, să se acuze, să se consoleze, să-l judece, să mă deplângă, să ne condamne, să exclame, să fie îngroziți, să analizeze și să comenteze întreaga tărașenie fără mine; nu puteam înfrunta primele neplăceri majore, acele „Doamne, nu știam“ șoptite prea tare, privirile piezișe, fețele consternate și gurile acoperite cu mâna ca să rețină surpriza sau şocul (sau satisfacția, cine știe). Nu m-aș putea plimba prin fața nimănui prefăcându-mă că nu-mi vine să mor. I-am văzut pe atâția, la birou sau în altă parte, cum se clătinau letargici cu

brațele încărcate de dosare, încercând să dea impresia că situația e sub control. Mi-am luat un concediu costisitor cât o recepție pentru nunta de argint și am lăsat totul baltă până să revin la viață; e un lucru posibil la patruzeci și opt de ani, când ai la bancă o rezervă frumoasă de concedii acumulate și ceva economii. Am aruncat vestea ca pe o halcă de carne într-o haită de câini înfometăți. Speram să ies la suprafață când n-avea să mai rămână nimic, doar o grămadă de oase albite pe care să le pot aduna fără să mi se facă greață.

Mi-aș fi dorit ca tot răul pe care-l făceam aruncând o asemenea bombă să-mi descarce puțin din durere. Dar până la urmă, nu avea să slujească decât la intensificarea ei, confruntându-mă cu tentaculele multiple ale relației noastre. Îmi închipuisem dintotdeauna că cele mai crunte suferințe se resimt în corp; dar aş fi preferat o mulțime de nașteri fără cezariană decât durerea asta. Știu despre ce vorbesc.

În săptămânilor care au urmat, n-am acceptat să-i văd decât pe copiii mei. Firește, sufereau și ei. Ceilalți au bătut toba care mai de care mai tare la ușa mea și în toate căsuțele de mesaje. Le goleam fără să le citesc sau să le ascult. Mi-am desființat definitiv chiar și contul de Facebook, fără să citesc cele patru sute șaptezeci și două de comentarii primite. Mi-am petrecut zile și nopți cu ochii pironiți în tavan, nefăcând altceva decât să încerc să înțeleg ce anume scăpasem din vedere. Adormeam, epuizată, numai ca să mă trezesc într-un coșmar și mai îngrozitor; de fiecare dată, descopeream că fusesem amputată. Durerea nu se estompa, rana rămânea deschisă. Aerul nu-mi mai ajungea în plâmâni. Cu ambele picioare înfipite în balega vieții mele ce se fărâma ca o napolitană, m-am lăsat înghițită.

Din adâncul tenebrelor, am găsit puterea să-mi iau puțin avânt ca să urc. *The show must go on*, cum cântă cineva. Strigăsem refrenul din toți rărunchii în adolescență. Acum, îl trăiam.

Puțin câte puțin, i-am lăsat pe cei dragi să revină în viața mea, cu picătura. Mă adăpau foarte binevoitori cu maxime roase până la urzeală, ca niște rugăciuni îngânate de sute și sute de ani. Le-am băut bunătatea stângace ca pe o supă de pui după o indigestie. Nu m-au vindecat, dar m-au salvat puțin de mine însăși.

N-a avut loc nicio aniversare a căsătoriei sărbătorită cu pompă. N-au existat discursuri frumoase despre virtuțile jurămîntelor trainice, nici jurămînte înnoite, nici mătuși bătrâne coafate cu coc, nici unchi chercheliți cu mâini plimbătoare. Și, în niciun caz, supraviețuitori pe *dance floor*.

Cu banii obținuți din vânzarea verighetei, mi-am cumpărat niște superbe cizme italienești albastre la un preț exorbitant, o spun fără jenă, pentru ca picioarele mele să fie în prim-plan pe moment. Casa tinerilor cărora le-am donat restul banilor a fost dotată cu un joc de fotbal de masă și cu o masă de ping-pong. Îmi făcea bine să știu că niște tineri trag cu mingea în rămășițele căsniciei mele.